

STATENS BRANDINSPEKTION

MEDDELANDEN

Förvaring av brandförsvarets externa nycklar

Under senare år har brandförsvaret i ökad omfattning åtagit sig förvaring av nycklar tillhörande olika ägare. I regel har det varit fråga om byggnad, anläggning eller upplag, där stor brandrisk föreligger och/eller där automatisk brandlarm- eller släckanordning installerats. Från praktisk synpunkt är det givetvis angeläget att brandförsvaret snabbt kan erhålla tillträde till nämnda objekt i samband med befarad eller inträffad brand.

Förvaring och handhavande av sådana nycklar aktualiserar emellertid åtskilliga frågeställningar, inte minst av rättslig natur. Innehav av nycklar till en viss anläggning kan nämligen under ogynnsamma omständigheter, t ex på grund av otillfredsställande förvaring, medföra ödesdigra konsekvenser med hänsyn till risken för obehörigt tillträde till ifrågavarande objekt.

Med hänsyn till att brandförsvarets åtaganden på detta område blir allt mer omfattande, har brandinspektionen utarbetat ett förslag till anvisningar avseende förvaring och handhavande av brandförsvarets externa nycklar. Förslaget remitterades den 3 december 1970 för yttrande till rikspolisstyrelsen, svenska kommunförbundet, svenska brandbefälets riksförbund, svenska försäkringsbolags riksförbund samt brandcheferna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Med anledning av de inkomna remissyttrandena bedömde brandinspektionen det angeläget att få till stånd en överläggning kring de frågor som aktualiserats genom det remitterade förslaget till anvisningar. En sådan överläggning ägde rum den 29 april 1971 med företrädare för ovan nämnda remissinstanser, samt för brandchefen i Västerås.

Med anledning av vad som anfördes vid denna överläggning av företrädaren för rikspolisstyrelsen tillställde brandinspektionen den 16 juni 1971 styrelsen en skrivelse av följande innehåll:

Rikspolisstyrelsen
Polisbyrå II
Kriminalsektionen
Box 12256
102 26 STOCKHOLM 12

Betr förvaring av nycklar i fasadnyckelskåp

I samband med utarbetande av anvisningar avseende nyckelförvaring inom brandförsvaret (Rps yttrande den 4. 2. 1971) har frågan om inbrottssäkerheten hos s k fasadnyckelskåp kommit att aktualiseras. Vid ett av brandinspektionen anordnat sammanträde den 27. 4. 1971 framfördes från bl a rikspolisstyrelsens representant - 1:e byråsekreteraren O Efraimsson - önskemål om att förvaring av nycklar i fasadnyckelskåp icke längre skulle förekomma.

Då ett flertal brandkårer för närvarande utnyttjar denna förvaringsform har frågan stor såväl ekonomisk som juridisk betydelse.

Med anledning härav hemställer statens brandinspektion om rikspolisstyrelsens uttalande i frågan.

Sven Hultqvist

Jarl Larsson

Rikspolisstyrelsens svar, som kom brandinspektionen tillhanda den 20 september 1971, var av följande lydelse:

Statens brandinspektion
Sturegatan 29, 2 tr
114 36 STOCKHOLM

Intresset av säkert inbrottsskydd ställt i relation till förvaring av nycklar i fasadnyckelskåp för brandförsvarets räkning (Ert dnr 267-71 SB:137)

Inbrottsstölderna har ökat i oroande grad under inte minst de två senaste åren. 1970 ökade dessa stölder jämfört med 1969 från 86 353 till 104 874 eller med 21,4%. Första halvåret 1971 var ökningen 35,5% jämfört med samma tid föregående år. Inbrottstju-

Skannat av Utkiken

varna blir mer och mer avancerade i sina angreppsmetoder, och det finns i många fall en påtaglig vilja att komma över så dyrbart gods som möjligt. Försäkringsbolagen har uppgivit, att de under 1970 utbetalade ersättning för inbrottsskador med lågt räknat 60-70 miljoner kronor, vartill kommer försäkringstagarnas frånräknade självrisker.

Det nämnda talar på ett tydligt sätt för att alla i samhället gemensamt måste söka förebygga denna allvarliga och kostsamma brottsform. Det gäller att genom bl a förbättrade tekniska stöldskydd samt bättre egenskydd och aktsamhet hos allmänheten göra det så svårt som möjligt för inbrottstjuvarna, så att de genom ökad risk för upptäckt tvingas till minskad aktivitet.

I den allmänna beredskapen mot inbrottsstölder ingår som ett viktigt led en säker förvaring av nycklar, så att dessa inte kommer i brottslingars och andra obehörigas händer. Speciellt gäller detta för nycklar som ingår i huvudnyckelsystem. En huvudnyckel som går till ett stort antal lås i t ex en industrianläggning måste handhas och förvaras under mycket betryggande former. Om en sådan nyckel kommer på avvägar och i händerna på en brottsling kan detta självklart få allvarliga följder ur inbrotts- och stöldsynpunkt samt dessutom förorsaka anläggningsägaren dryga kostnader för nödvändig förändring av låssystemet.

Beträffande förvaring av nycklar inom brandförsvaret bör nämnda fråga diskuteras mot bakgrunden av att en brandkår vid utryckning snabbt måste kunna bereda sig tillträde till aktuell byggnad men att för detta ändamål i beredskap förvarade nycklar inte kan åtkommas av obehöriga under förvaringstiden. Här uppstår alltså frågan huruvida nycklarna skall ha en central förvaring på brandstation (t ex Stockholms brandkårs system) eller om nycklarna skall förvaras i s k fasadnyckelskåp vid aktuella fabriks- eller andra anläggningar som huvudsakligen är utrustade med brandalarm- eller sprinklersystem (bl a Göteborgs brandkårs förvaringssystem).

Rikspolisstyrelsen har självklart full förståelse för att ett system för förvaring av nycklar inte får utgöra en fördröjning i brandförsvarets viktiga uppgift att snabbt kunna angripa en brand. Men om nyckelförvaringen ur inbrottskyddssynpunkt blir till allvarligt men för detta skyddsintresse, bör systemet ändå bli föremål för kritisk granskning och ev omprövning.

Rikspolisstyrelsen anser, att de nu använda fasadnyckelskåpen inte fyller kraven för säker nyckelförvaring av bl a följande anledningar:

1. Skåpen brukar vara uppsatta på eller vid aktuella hus. En ev inbrottstjuv som ämnar använda sig av ett skåps nycklar är sålunda genast på det klara med till vilket hus nycklarna kan användas.

2. De gängse förekommande skåpen och dess lås synes inte vara av sådan kvalitet, att de är inbrottssäkra. Bl a har Västerås brandkår haft dålig erfarenhet av skåpen, vilket redovisades vid sammanträde hos Statens brandinspektion den 27.4.1971. Representanten från Västerås visade hur låscylindern lätt kunde lösgöras genom slag på skåpets utsida. Efter att ett skåp forcerats kan antingen nycklarna tillgripas eller avtryck tas av dem för tillverkning av falsk nyckel.

3. Enligt vad som är känt saknar skåpen larmanordningar, vilket är en allvarlig brist ur säkerhetssynpunkt. De aktuella husen, fabriker o dyl anläggningar, har oftast inbrottslarmanläggningar, medan fasadnyckelskåpen med nycklar till aktuella hus saknar larm-skydd. Säkerhetssystemet är genom detta helt inkonsekvent.

4. Fasadnyckelskåpen sitter oskyddade för väder och vind, och därest de trots här nämnda nackdelar skall användas i fortsättning-
en, måste de för både inbrottssäkerhetens och funktionsduglighe-
tens skull få en säkrare konstruktion både vad gäller materiel och tekniskt utförande.

Stockholms brandkårs representanter redovisade vid sammanträdet hos Statens brandinspektion den 27.4.1971 denna brandkårs system för nyckelförvaring, nämligen central förvaring på brandstation. Representanterna förklarade på ett övertygande sätt, att systemet fungerat mycket bra under de år det kommit till användning både vad gällde brandberedskap och förvaringssäkerhet. Eftersom Stockholm är landets största kommun och såsom sådan också har den största frekvensen vad gäller brandkårsutryckningar, bör Stockholms brandförsvares erfarenheter i nämnda avseende tillmätas stort värde.

Rikspolisstyrelsen vill ansluta sig till Stockholms brandkårs system för nyckelförvaring, eftersom detta system avgjort är det bästa sett ur inbrottskyddets intresse och dessutom enligt brandkårens erfa-

renheter inte har några nackdelar vid fullgörandet av ett effektivt brandförsvaret.

RIKSPOLISSTYRELSEN

G Erlandsson

Olof Efraimsson

Mot bakgrunden av vad som i ärendet framkommit dels i remissyttrandena över det ursprungliga förslaget till anvisningar i ämnet, dels vid överläggningen den 29 april 1971, och dels i rikspolisstyrelsens skrivelse den 19 september 1971 utarbetades inom statens brandinspektion ett nytt förslag till anvisningar, vilket den 11 november 1971 översändes till rikspolisstyrelsen med hemställan att anvisningarna finge utges i samråd med styrelsen.

Den 30 november 1971 mottog brandinspektionen, som svar på nämnda hemställan, från rikspolisstyrelsen skrivelse av följande lydelse:

Statens brandinspektion
Sturegatan 29, II
114 36 STOCKHOLM

Eder skrivelse 11.11.1971 angående förslag till anvisningar om nyckelförvaring inom brandförsvaret

Som svar på rubricerade skrivelse får rikspolisstyrelsen anföra följande.

Styrelsen vidhåller den tidigare uttalade meningen att av brandförsvaret disponerade nycklar till vissa byggnader och anläggningar icke skall förvaras i s k fasadnyckelskåp eller på brandfordon med hänsyn till den uppenbara risken för tillgrepp av nycklarna av obehöriga. Det enda ur brottsförebyggande synpunkter acceptabla systemet är att nycklarna under betryggande former förvaras centralt på brandstation.

Av denna anledning vill styrelsen avstyrka att bifogade förslag till anvisningar om nyckelförvaring utges och kan därför icke heller tillmötesgå brandinspektionens hemställan om att anvisningarna utges i samråd med rikspolisstyrelsen.

RIKSPOLISSTYRELSEN

Åke Magnusson

Olof Efraimsson

Skannat av Utkiken

Statens brandinspektions kommentarer

Av vad som anförts framgår att rikspolisstyrelsen inte godkänner förvaring av brandförsvarets externa nycklar vare sig i s k fasadnyckelskåp eller på brandförsvarets fordon, vilket brandinspektionen härmed bringar till brandstyrelsens och brandchefers kännedom för den åtgärd som lokalt kan vara betingad.

I bilaga till detta meddelande anges några allmänna synpunkter på ansvarsförhållanden i samband med förvaring av brandförsvarets externa nycklar.

Till ledning - helt eller delvis - vid upprättande av system för central förvaring på brandstation (bemannad eller obemannad) av brandförsvarets externa nycklar har statens brandinspektion sammanställt en PM (stencil), vilken (per brev eller per telefon) kan rekvireras från inspektionen.

Stockholm den 3 december 1971
STATENS BRANDINSPEKTION

Sven Hultqvist
/Stig G Holmberg

Summary in English

THE NATIONAL INSPECTORATE OF FIRE SERVICES

Informative Recommendations 1971:12

External keys for the Fire Services

In these Recommendations the Fire Chiefs are requested to keep in safe custody at the fire station keys belonging to different owners and deposited at the fire station for special purposes, for instance to make an alarm system control when a house is locked (at night, during holidays etc).

In this connection the Fire Chiefs are earnestly urged not to accept frontkey cabinets or keykeeping in the fire-engines.

Allmänt om ansvarsförhållanden vid förvaring av externa nycklar

Det är ett starkt intresse såväl från samhällssynpunkt som med hänsyn till olika anläggningsägares etc rättssäkerhet att av brandförsvaret omhändertagna nycklar förvaras på ett så betryggande sätt som möjligt. Kraven på aktsamhet från brandförsvarets sida måste därför av naturliga skäl vara stora, då det gäller förvaring och handhavande av mottagna, externa nycklar.

Om en nyckel till ett företag kommer i orätta händer, skulle inbrott kunna ske eller annan skada tänkas uppstå med svåra konsekvenser i olika hänseenden. Med hänsyn härtill måste sådana nycklar anses representera ett betydande värde, något som förutsätter att ett särskilt förvaringssystem anordnas. Kravet på ett förvaringssystem bestäms av det objekt som har det högsta skyddskravet. Nycklar till lokaler med särskilt omfattande inbrottskydd (juvelerarbutiker, kassavalv, större lager av pälsar, ur etc) bör därför inte ingå i förvaringssystemet, oavsett om installation ägt rum av automatisk brandlarm- och/eller sprinkleranläggning.

Det är självfallet inte möjligt att förutsäga utgången av skadeståndskrav, som kan bli en följd av förlust av nycklar, eller vem som i det enskilda fallet kan tänkas bli ställd till ansvar. Inget känt rättsfall föreligger för övrigt på detta speciella område. Det är emellertid uppenbart att ju bättre säkerhetsåtgärder som vidtas, desto mindre blir risken för att skadeståndsanspråk ska behöva befaras. Om nycklar skulle råka förkomma under förvaringen eller handhavandet, är det den som mottagit nyckeln som är bevisskyldig för att nyckeln inte kommit bort på grund av vårdslöshet eller eljest under sådana omständigheter att han rimligen kan ställas till svars för förlusten. Detta förhållande innebär bl a att en kommun i sin egenskap av huvudman för brandförsvaret kan tänkas bli skadeståndsskyldig, om det i visst fall inte kan utredas på vilket sätt nyckeln kan ha förkommit.

Om en kommun skulle åläggas skadeståndsskyldighet på grund av en anställds vårdslöshet eller eventuella uppsåt, kan kommunen i regresstalan mot den skyldige söka återfå vad kommunen utgivit. Enligt praxis brukar likväl regresstalan endast väckas, om den anställdes vårdslöshet är att anse som grov.

Det är möjligt, att anläggningsägaren har försäkringar, som täcker uppkomna skador på grund av att en nyckel kommit i orätta händer eller förkommit. I sådant fall har vederbörande försäkringsgivare möjlighet att föra regresstalan mot kommunen.

Stundom förekommer - i samband med att någon mottager någonting av en annan person för förvaring - en s k friskrivningsklausul, vilken innebär att mottagaren fritar sig från ansvar för eventuell förlust e d. Det är dock osäkert om en sådan friskrivning kan åberopas i alla sammanhang. Skadeståndsrisker för brandförsvaret torde emellertid bli mindre, om en friskrivningsklausul tillämpas. Angeläget är att friskrivningsklausulen inte påverkar kraven på ett bra system för nyckelförvaringen.

Innehåll

Förvaring av brandförsvarets externa nycklar

Statens brandinspektions kommentarer

Summary in English

